

Història

Rellegir els clàssics

■ **Àngel Duarte**

L'editorial Base ha tingut una idea esplèndida: la de posar a l'abast dels lectors alguns textos clàssics en la història del catalanisme. Obres que, en el seu moment, van posar en relleu la potència de la generació política que arriba a la plenitud en la dècada del 1930, en temps de la República. La història dels moviments nacionalistes mostra tant el cúmul d'informació que usava Antoni Rovira i Virgili com la subtilesa analítica amb la qual abordava el perquè i el com dels moviments nacionalistes que cap al 1910 es feien presents al llarg de tot un continent, des de Finlàndia fins a Catalunya, des del País Basc fins a Hongria. Ens els mostra en la seva condició d'historiador de primera, d'intel·lectual de referència i d'escriptor clar i rigorós. L'obra comptava, aleshores i ara, amb un notable pròleg d'un altre representant d'aquell estol d'homes de cultura, Pere Coromines, i amb unes notes finals aclaridores de qui està contribuint de manera més sistemàtica a treure l'entrellat de l'ideari de Rovira i Virgili, el professor Xavier Ferré Trill.

Un ideari, el de Rovira, d'arrels liberals i que contrasta, i molt, amb el que inspira l'altra gran reflexió recuperada, la d'Andreu Nin. *Els moviments d'emancipació nacional*, que portava l'aclaridor i molt leninista subtítol *L'aspecte teòric i la solució*

Andreu Nin fa crítica dels clàssics del marxisme

pràctica de la qüestió, és una peça nascuda de la voluntat de trobar els nexes entre combats emancipadors aparentment tan distants com el nacional i el social. Nin fa la crítica dels clàssics del marxisme i dels corrents principals del moviment obrer davant el problema de les nacionalitats. De nou, l'editor hi ha afegit el valor

d'un estudi preliminar inèdit, el del professor Pelai Pagès, que se suma al de Wilebaldo Solano de l'edició de París del 1970. Més enllà de la informació que faciliten els dos volums, el lector d'avui hi trobarà no poques claus per entendre millor uns temps en què no només tot estava per fer sinó que tot semblava possible.*

AVUI

Història dels moviments nacionalistes

Antoni Rovira i Virgili
Base
Barcelona, 2008
Preu: 22 euros
Pàgines: 568

Els moviments d'emancipació nacional. L'aspecte teòric i la solució pràctica de la qüestió

Andreu Nin
Base
Barcelona, 2008
Preu: 15 euros
Pàgines: 248

La història dels nacionalismes, i la reflexió teòrica sobre el problema de les nacionalitats, en dues peces clàssiques del pensament catalanista

1 2 3 4 5

Monografia

Mossegar més del que pots mastegar

■ **D. Sam Abrams**

L'expressió del títol és una dita anglo-nord-americana que s'utilitza per descriure una situació en què algú s'ha proposat fer una cosa que va més enllà de les seves possibilitats. Aquesta expressió és molt útil a l'hora de situar en termes generals els resultats assolits per Frederic Barberà en la seva monografia sobre la narrativa de Baltasar Porcel entre el 1958 i el 2004.

El pla de l'obra de Barberà és senzillament massa ambiciosa i desborda les possibilitats crítiques i culturals de l'autor. Barberà ha volgut fer dues coses: estudiar i contestar la recepció de la narrativa de Porcel fora de l'àmbit català i, a partir d'aquí, efectuar una "exploració dels diversos aspectes que permeten que emergeixi un món literari amb força pròpia". El llibre de Barberà resulta fragmentari perquè s'ha proposat un camp d'estudi tan vast que no pot desenvolupar els temes correctament. I fruit del mateix fenomen, l'autor simplifica massa la riquesa i la pluralitat natural de la narrativa de Porcel, i molt sovint els seus judicis crítics són poc ponderats o poc matisats.

En l'àmbit teòric i crític el llibre resulta d'una certa esquifidesa perquè Barberà es refugia en l'academicisme més ranci i manipula una bibliografia massa, massa fatigada, quan el que havia de fer era ser més original, més agosarat i més actual, i aplicar nous mètodes i visions a l'obra de Porcel. També hi ha una certa confusió i desordre en el text perquè l'autor no domina la transversalitat.

Una ocasió perduda. Porcel es mereix molt més.*

Baltasar Porcel o l'òptica aberrant sobre el món Prosa de ficció (1958-2004)

Frederic Barberà
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Barcelona, 2007
Preu: 21 euros
Pàgines: 224

1 2 3 4 5

JOCNOU

A l'illa d'Acrollam

EMILI TEIXIDOR

Dramatúrgies del quotidià. Biel Mesquida ens defineix, ell mateix, en un dels títols dels seus relats, el recull de retrats, alguns gairebé instantànies, de tota mena de personatges de la Mallorca actual. Són dramatúrgies del quotidià. Fa poc, parlant de l'autora austríaca Elfriede Jelinek, dèiem que ella definia la trama de les seves obres com a penja-robes per a col·locar-hi el llenguatge, és a dir, com un suport de la creació literària. En el llibre de Biel Mesquida, que és un festival de llenguatge, és difícil, per no dir impossible, destriar el penjador de la roba, el traç argumental de la llengua que el sosté, l'escriptor del retratista.

Filant més prim, però, el fons que recorre tot l'entramat de situacions i de tipus conforma una visió de l'illa unitària, total. Jelinek, que proclama la supremacia de la llengua, s'acaba de despenjar amb l'article *En l'abandó*, sobre el cas d'aquest monstre que va tenir segrestada la seva filla al soterrani, amb la qual cosa demostra que el tema l'ha sotragada en profunditat fins al punt de fer-la cridar els fàstics contra el vell poder masclista, amb una fúria i un menyspreu que el llenguatge potencia.

La mirada de Biel Mesquida sobre la seva illa a l'inrevés és més tendra, més irònica, més pietosa, però

impregnada d'un desencís i d'una devastació igualment tràgics. "Escriure per no contar cap història -ens diu a *L'il·lusionista*-. El cronista es planteja aquest deure meravellós un vespre fosc i txekhovià (record mestre Txékhov per mor dels personatges i l'ambient)". I continua: "Ja saps, Lector dels mil i un sexes de l'esperit, que la feina bella i esforçada de juntar paraules no té sempre la finalitat d'una contarella, la narració d'un relat, la peripècia d'una faula". Ho diu ben clar: "Cercar la densitat extrema de l'expressió com si descrivís el paisatge desaparegut: la mar, la garriga, les roques, la sal".

El canvi de registre de les narracions és constant. L'expressió fresca i sorprenent, "d'un guster de no dir", "li va costar un feiner", "matí de la setmana d'entreponts", la companyia "Cimentiments o No m'asfaltis el respecte", "Mecagon redell"... un guster. "Qui estima Mallorca la fa malbé, Terrassa damunt la destrucció, la quotidianitat difícil de l'amor, Mentre escric *El ciment gemega* continua la corrupció urbanística, Mallorca sembla alegre però hi ha infern, les dones són com mosques s'aferren al sucre o a la merda, Laura Ten era una bona conductora de sentiments...". Més clar, l'aigua. Més bo, difícil. Ferotgia deliciosa.*